

Characteristics of Applicants for the Addictology Study Programme: Comparison of the 2020/2021 and 2021/2022 Academic Years

SVĚCENÁ, K., VOLFOVÁ, A., VACEK, J., LOSOSOVÁ, A.

Charles University, First Faculty of Medicine, and General University Hospital in Prague, Department of Addictology, Prague, Czech Republic

Citation | SVĚCENÁ, K., VOLFOVÁ, A., VACEK, J., LOSOSOVÁ, A. Charakteristiky uchazeče o studijní obor adiktologie: srovnání let 2020/2021 a 2021/2022. *Adiktol. prevent. léčeb. praxi.* 2022; **5**(1), 16–25; <https://doi.org/10.35198/APLP/2022-001-0002>.

Background | Although the characteristics of potential addictology students have already been studied, it is important to look for any changes in the typical profile of applicants for the study programme in addictology in order to adapt promotional strategies to increase the interest on the part of quality candidates for the study of addictology. **Aims** | The aim of this study is to describe characteristics of applicants for the addiction studies programme. **Methods** | The research sample consisted of applicants for the study programmes in addictology at the First Faculty of Medicine of Charles University for the 2020/2021 and 2021-2022 academic years (two groups: A – 319 applicants, B – 204 applicants). Subsequently, the data was analysed using the Survio system and the SPSS program and further described. **Results** | A typical profile of an applicant shows the

following characteristics: a woman from 18 to 30 years of age in all study formats (A = 84%, B = 84%). Most applicants came from Prague (A = 31%, B = 26%) and the Central Bohemia region (A = 18%, B = 18%). The most common way in which applicants had learnt about the study programme was from the website of the study programme provider (A = 50%, B = 46%) and from current students or acquaintances (A = 23%, B = 18%). **Conclusion** | The results suggest the importance of digital media in informing the general public, which shows that an appropriate form of promotion can help ensure that quality candidates with genuine interest in the field apply for the study.

Keywords | Addictology – Applicants – Motivation – Profile – University

Submitted | 5 January 2022

Accepted | 17 March 2022

Grant affiliation | The article was written as part of Specific University Research, Grant No. 260500. This article was supported by the institutional support programme Progres No. Q06/LF1.

Correspondence address | Kateřina Svěcená, PhD, Department of Addictology, First Faculty of Medicine, Charles University, Apolinářská 4, 128 00 Prague 2, Czech Republic

katerina.svecena.lf1@seznam.cz

Charakteristiky uchazeče o studijní obor adiktologie: srovnání let 2020/2021 a 2021/2022

SVĚCENÁ, K., VOLFOVÁ, A., VACEK, J., LOSOSOVÁ, A.

Univerzita Karlova, 1. lékařská fakulta a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze, Klinika adiktologie

Citace | SVĚCENÁ, K., VOLFOVÁ, A., VACEK, J., LOSOSOVÁ, A. Charakteristiky uchazeče o studijní obor adiktologie: srovnání let 2020/2021 a 2021/2022. *Adiktol. prevent. léčeb. praxi.* 2022; **5**(1), 16–25; <https://doi.org/10.35198/APLP/2022-001-0002>.

Východiska | Přestože již v minulosti proběhla studie na mapování charakteristiky potencionálních studentů oboru adiktologie, je potřeba sledovat, zda se typický profil uchazeče o obor adiktologie mění, aby bylo možné přizpůsobovat propagační strategie a tak zvyšovat zájem kvalitních uchazečů o studium oboru adiktologie.

Cíle | Cílem studie je popsat charakteristiku uchazeče o studium adiktologie na bakalářském a magisterském stupni pro akademické roky 2020/2021 a 2021/2022.

Metody | Výzkumný vzorek tvořili uchazeči o studium, kteří si podali přihlášku na obor adiktologie (bakalářské prezenční, kombinované a magisterské kombinované studium) na 1. lékařské fakultě Univerzity Karlovy pro roky 2020/2021 a 2021/2022 (2 soubory: soubor A – 319 uchazečů, B – 204 uchazečů), kteří poslali přihlášku na studijní obor. Data byla sbírána pomocí online dotazníků,

následně vyhodnocována v systému Survio a v programu SPSS. **Výsledky** | Typický profil uchazeče o studium vykazuje tyto charakteristiky: žena od 18 do 30 let věku u všech forem studia (soubor A=84 %, B=84 %). Nejvíce uchazečů u obou souborů u všech forem studia pochází z Prahy (soubor A=31 %, B=26 %) a Středočeského kraje (A=18 %, B=18 %). Uchazeči se dozvěděli o oboru z webových stránek poskytovatele studia (A=50 %, B=46 %), od současných studentů (A=23 %, B=18 %) či známých. U obou sledovaných souborů jsou výsledky totožné. **Závěr** | Dlouhodobě je možné pozorovat vzrůstající zájem o studium adiktologie. Z výsledků je patrný význam digitálních médií při informování veřejnosti, z čehož vyplývá, že vhodně zvolená forma propagace může přispět k přihlášení kvalitních uchazečů se zájmem o obor.

Klíčová slova | Adiktologie – Motivace – Profil – Uchazeči o studium – Univerzita

Došlo do redakce | 5. ledna 2022

Přijato k tisku | 17. března 2022

Grantová podpora | Článek byl sepsán v rámci Specifického vysokoškolského výzkumu, č. grantu: 260500. Tento článek byl podpořen institucionálním programem podpory Progres č. Q06/LF1

Korespondenční adresa | Mgr. Kateřina Svěcená, Ph.D., Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze, Apolinářská 4, 128 00 Praha 2

katerina.svecena.lf1@seznam.cz

1 ÚVOD

Profese adiktologa má svou nezastupitelnou pozici na trhu práce a po absolventech oboru se neustále navyšuje poptávka, což také potvrzuje výzkum Pavlovské (2018). Přestože je adiktolog zdravotnickým pracovníkem, má své uplatnění jak ve zdravotnictví, sociálních službách (Fidesová, 2013), školství, tak i na poli tvorby politických strategií – tedy ve státní správě a v oblasti protidrogové politiky (Pavlovská et al., 2018). Do náplně práce adiktologa patří činnost v rámci preventivní, léčebné a rehabilitační péče (Zákon č. 96/2004 v platném znění).

Jedinou vzdělávací institucí, která poskytuje vzdělávání budoucím adiktologům, a to jak na bakalářském stupni studia, tak navazujícím magisterském stupni studia, je v České republice 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy. (Miovský et al., 2016). Univerzita Karlova je nejstarší univerzitou ve střední Evropě, největší univerzitou v České republice a v mezinárodním měřítku nejlépe hodnocenou českou univerzitou (Univerzita Karlova, 2014), což se nabízí jako jeden z motivačních faktorů pro budoucí uchazeče o studium. Je však potřeba neustále reflektovat a přibližovat obraz oboru směrem k veřejnosti, aby získala povědomí o této problematice a možnostech jejího studia. V praxi je možné se setkat s názory, že mnohdy ani odborná veřejnost nemá představu o náplni práce budoucího adiktologa. Tato profese je opředena mnoha zkreslujícími mýty a někdy také zaměňována s jinými profesemi (Pavlovská et al., 2019).

Cílem vzdělavatelů v oboru je získat co nejkvalitnější uchazeče o studium, aby jich co nejvíce dokončilo absolutoriem a promoci svou cestu za vzděláním, a našli tak následně své uplatnění v oboru adiktologie. Pro získání kvalitních uchazečů je však potřeba efektivně nasměrovat propagační strategie o oboru a zvážit motivaci uchazečů pro obor. Propagační strategie velmi souvisí s motivací uchazečů podat si přihlášku na studijní obor. McManus et al. (2006) uvádí čtyři hlavní faktory pro studium na lékařských fakultách: nepostradatelnost, pomoc druhým, respekt a věda, kdy zásadními předpoklady pro některý z faktorů je, zda budoucí student chce pracovat s lidmi nebo věcmi, s nápady nebo daty. Tyto faktory ovlivňuje osobnost uchazeče z pohledu stylu učení, demografických faktorů, ale i individuální vlastní zkušenosti s nemocí či oborem samotným. Přestože výše uvedená studie je zaměřena hlavně na studenty medicíny, v mnohém tyto faktory odpovídají i zdravotnickým nelékařským povoláním, mezi které adiktolog patří.

Motivace celkově vychází z individuálních motivů uchazeče. Tyto motivy mohou být vnitřní i vnější, označované u studentů či uchazečů o studium také jako push-pull faktory (Wilkins et al., 2012). Mezi vnější vlivy patří prostředí, například doporučení rodičů, učitelů, spolužáků, budoucí postavení ve společnosti, finanční ohodnocení, k vnitřním vlivům patří očekávaný rozvoj, zlepšování osobnosti ve vzdělávacím procesu, priorita osobního růstu (Hauck, 2019). Konkrétně mezi specifické vnitřní motivy u uchazečů o studijní obor adiktologie patří kombinace oborů psychologie a medicíny (Svěčená et al., 2020). Studijní

program adiktologie spojuje ve studiu základní znalosti a dovednosti právě z psychologie, sociální práce, práva, psychoterapie, výzkumu a dalších nelékařských zdravotnických oborů (Miovský et al., 2014). Obor je zařazen v ČR do skupiny programů specializace ve zdravotnictví (Miovský et al., 2021). Specializace absolventů zvyšuje jejich konkurenceschopnost na trhu práce a dává možnost uvažovat o širokém spektru zaměstnání (Albaum, 2020).

Budoucí adiktologové se tak nemusí bát o své pracovní uplatnění, což pomáhá zvýšit atraktivitu oboru, k čemuž přispívá i fakt, že celosvětově je nedostatek zdravotnických pracovníků, kdy Světová zdravotnická organizace (WHO) odhaduje potřebu dalších 4,3 milionů zdravotnických pracovníků v 57 zemích, aby bylo možné splnit rozvojové cíle tisíciletí (WHO, 2006).

Jak je uvedeno ve výroční zprávě 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy z roku 2020, počet přihlášek v posledních letech na obor adiktologie stoupá a ze získaných dat lze stanovit vhodné načasování, místo a způsob informování o možnostech studia (1. LF UK, 2020).

2 METODY A CÍLE STUDIE

Cílem studie je popsat profil uchazečů o studium adiktologie na bakalářském a magisterském stupni v akademických letech 2020/2021 a 2021/2022 a porovnat, zda se charakteristika profilu uchazečů proměnila v sledovaných letech. Studie je zaměřena na zjištění sociodemografických údajů a motivaci uchazečů ke studiu oboru adiktologie. Mezi dílčí cíle patří zjistit, na jaké další obory si uchazeči podávali přihlášku, zda měli již praxi v oboru, jaká měli očekávání a představy o studiu a jaká měli očekávání o svém budoucím uplatnění v oboru.

2.1 Výzkumný soubor

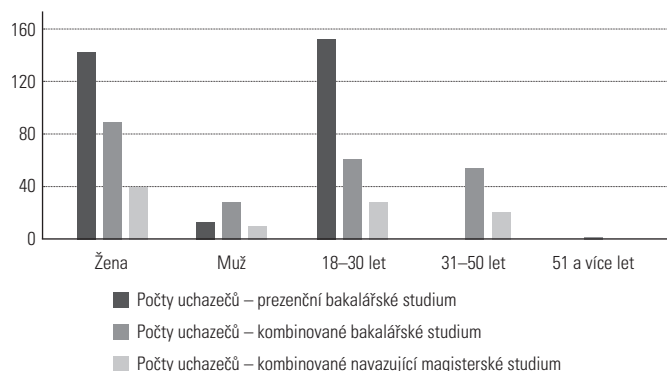
Jedná se celkem o dva soubory, kdy základní populaci tvořili všichni uchazeči o všechny formy studijního oboru adiktologie na 1. lékařské fakultě Univerzity Karlovy pro roky 2020/2021 a 2021/2022 – bakalářského prezenčního i kombinovaného a navazujícího magisterského studia. U magisterského studia se uchazeči měli možnost hlásit jen do kombinované formy studia, prezenční forma se v daných letech neotvírala.

Uchazeči si mohli podat přihlášku na více forem (kombinovaná a prezenční) a druhů studia (bakalářský a magisterský) na 1. lékařské fakultě Univerzity Karlovy, tedy nejedná se o unikátní respondenty. Uchazeči s vícečetnými přihláškami byli osloveni vícekrát pro vyplnění dotazníku.

Výzkumný soubor A

Soubor A reprezentují uchazeči v roce 2020/2021. Dotazník vyplnilo celkem 319 uchazečů, z celkového počtu oslovených uchazečů o studium adiktologie N=549.

Na bakalářskou formu studia bylo podáno 447 přihlášek (z toho 226 na prezenční formu a 221 na kombinovanou). 84 přihlášek bylo podáno na magisterskou kombinovanou formu studia. Z 319 vyplněných dotazníků náleželo 272 uchazečům o bakalářské studium, z toho 155 na prezenční formu a 117 na kombinovanou. 47 dotazníků bylo vyplněno uchazeči o magisterské studium. Nejčastějším uchazečem byla žena ve věku do 30 let (*graf 1*).

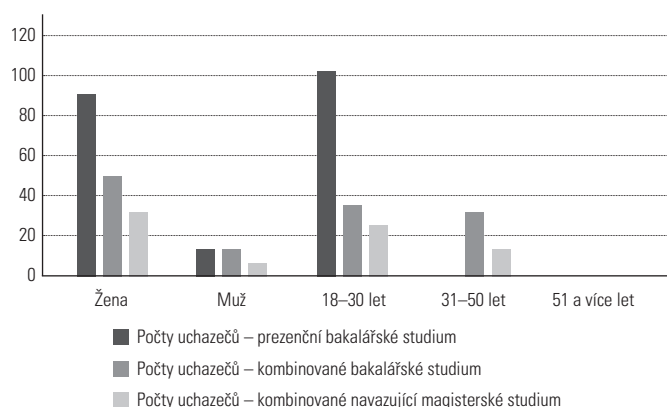
Graf 1 | Charakteristiky souboru A (n=319): rozložení věku a pohlaví u souboru u uchazečů o studium pro rok 2020/2021, hodnoty jsou uvedeny v absolutních číslech

Výzkumný soubor B

Soubor B reprezentují uchazeči v roce 2021/2022. Dotazník vyplnilo celkem 204 uchazečů, z celkového počtu oslovených uchazečů o studium adiktologie N=446.

Na bakalářskou formu studia bylo podáno 466 přihlášek (z toho 204 na prezenční formu a 175 na kombinovanou, 87 přihlášek bylo podáno na magisterskou kombinovanou formu studia). Z 204 vyplněných dotazníků náleželo 167 uchazečům o bakalářské studium (82 %), z toho 103 na prezenční formu a 67 na kombinovanou. 37 dotazníků bylo vyplněno uchazeči o magisterské studium.

Jednou z charakteristik typického profilu uchazeče o studium je, že jde o ženu do 30 let (*graf 2*).

Graf 2 | Charakteristiky souboru B (n=204): rozložení věku a pohlaví u souboru u uchazečů o studium pro rok 2021/2022, hodnoty jsou uvedeny v absolutních číslech

2.2 Metody tvorby a analýzy dat

Data byla sbírána pomocí dotazníků v online podobě. Dotazník obsahoval uzavřené i otevřené otázky. Dotazník zjišťoval typ studia, sociodemografické údaje, zdroj první informace o studiu, faktory vedoucí k rozhodnutí studovat adiktologii, dosavadní praxi v oboru a zájem o další obory. Další položky v dotazníku se zaměřovaly na představu o studiu, očekávání od studia a očekávané uplatnění.

Dotazník byl zpracován na webové platformě SURVIO a byl distribuován všem uchazečům e-mailem přes studijní oddělení. Všechna data byla následně vyhodnocena pomocí programů Excel, SPSS a SURVIO. Odpovědi na otevřené otázky byly kódovány, kategorizovány a následně vyhodnoceny v programu Excel. Data byla analyzována pomocí metod deskriptivní statistiky.

3 ETICKÝ ASPEKT

Účast na výzkumu byla dobrovolná a každý respondent byl s dobrovolností seznámen formou úvodního oslovení před samotným vyplněním dotazníku. Souhlas účastníků byl dán konkludentně, tj. jeho vyplněním účastníci souhlasili se zapojením do studie. Vyplňování dotazníku bylo možné kdykoli ukončit. Uchazeči byli osloveni studijním oddělením fakulty, bez toho, aniž by autoři získali na uchazeče o studium kontakt. Výzkum probíhal anonymně, bez uvedení identifikačních údajů respondentů na dotaznicích.

4 VÝSLEDKY

4.1 Vzdělání uchazečů

U souboru A se uchazečů o **bakalářské prezenční** studium hlásilo 89 (57 %) ze 155 respondentů z *gymnázia* a *jinou střední školu* uvedlo 62 (40 %) respondentů. Z *vyšší odborné školy* se nehlásil ani jeden uchazeč. Již ukončené *jiné bakalářské studium* vystudoval jeden uchazeč. *Magisterské studium* neuvedl ani jeden uchazeč.

U uchazečů **bakalářského kombinovaného** studia se hlásilo 21 (18 %) ze 117 respondentů z *gymnázia*, 47 (40 %) z *jiné střední školy*, 21 (18 %) uchazečů z *vyšší odborné školy*. *Jiné bakalářské studium* vystudovalo 11 (9 %) uchazečů o studium a *magisterské studium* uvedlo 17 (15 %) uchazečů.

U 9 (19 %) ze 47 uchazečů o **magisterské** studium bylo nejvyšší dosažené vzdělání *jiné magisterské studium*, 24 (51 %) respondentů mělo *bakalářské vzdělání*. Ostatní uchazeči uváděli i možnosti pro nižší než bakalářský stupeň vzdělání apod., což nepovažujeme za vypovídající odpověď, vzhledem k tomu, že magisterské studium je možné studovat až po absolvování bakalářského typu studia, z důvodu neporozumění otázky. Proto v této části nejsou uvedena procenta.

U souboru B se uchazečů o **bakalářské prezenční** studium 59 (57 %) ze 103 respondentů hlásilo z *gymnázia*, *jinou*

střední školu uvedlo 41 (40 %) respondentů. Z vyšší odborné školy se hlásil 1 uchazeč. Jiné bakalářské a magisterské studium nevystudoval žádný z uchazečů.

U uchazečů **bakalářského kombinovaného** studia se hlásilo 11 (16 %) z 67 respondentů z *gymnázia*, 27 (40 %) z *jiné střední školy*, 5 (7 %) uchazečů z *vyšší odborné školy*. Jiné bakalářské studium vystudovalo 9 (13 %) uchazečů o studium a *magisterské studium* uvedlo 12 (18 %) uchazečů. Odpověď *jiné* zařadil 1 uchazeč o studium.

U čtyř uchazečů o **magisterské** studium bylo nejvyšší dosažené vzdělání *jiné magisterské*, 25 (68 %) z 37 respondentů mělo *bakalářské vzdělání*. U obou souborů se mezi odpověďmi také objevil nižší než bakalářský stupeň vzdělání, zřejmě z důvodu nepochopení otázky, přestože základním předpokladem pro vstup do studia je předchozí ukončené bakalářské vzdělání.

4.2 Geografické rozložení

U obou souborů bylo nejvíce respondentů u obou forem **bakalářského i magisterského studia** z *Prahy* (soubor A – 31 %, N=99, B – 26 %, N=53) jako druhý územní celek uchazeči uváděli *Středočeský kraj* (A – 18 %, N=58, B – 18 %, N=37).

4.3 Informace o možnosti studovat

U **souboru A** potenciální studenti **bakalářského** studia nejčastěji získali první informaci o adiktologii z *webových stránek 1. lékařské fakulty* – celkem 143 (53 %) respondentů (u prezenční formy 58 % – N=90 z 155 uchazečů, 45 % u kombinované formy). Druhou nejčastější odpovědí bylo, že se o oboru dozvěděli *od aktuálně studujícího studenta či bývalého studenta oboru* (N=60), u bakalářského prezenčního studia N=34, u kombinovaného bakalářského studia N=26,). Dále se výsledky liší u prezenčního bakalářského studia a kombinovaného bakalářského studia. U prezenčního bakalářského studia uchazeči uváděli, že se dále o oboru dozvěděli z *jiného zdroje* (N=31), *od člena rodiny* (N=23), *učitele ze střední školy* (N=18) a z *reklamního banneru na webu Kampomaturitě.cz* (N=12). Oproti tomu uchazeči o kombinované bakalářské studium uvedli, že se informace o oboru dozvěděli z *jiného zdroje* (N=25), *od zaměstnavatele* (N=15) a *od člena rodiny* (N=8). Informace z *letáku a tištěné inzerce* četli hlavně uchazeči o bakalářské prezenční studium (leták – N=7, časopis – N=9).

Uchazeči o **magisterské** studium získali první informaci *od aktuálně studujícího studenta či bývalého studenta oboru* (34 %, N=17), na druhém místě pak z *webových stránek fakulty* (N=16) a z *jiného zdroje* (N=16). Dále pak získali informace *od zaměstnavatele v práci* (N=13). Nikdo se o studiu nedozvěděl z *časopisů*, kde byl umístěn propagační materiál.

U **souboru B** potenciální studenti **bakalářského** studia nejčastěji získali první informaci o adiktologii z *webových*

stránek 1. lékařské fakulty – celkem 64 respondentů (41 %, N=36 z bakalářského prezenčního studia a 57 %, N=28 z bakalářského kombinovaného studia). U bakalářského prezenčního studia se na druhém místě objevovala odpověď, že se uchazeči o oboru dozvěděli *od člena rodiny* (N=21), oproti kombinovanému bakalářskému studiu, kde uchazeči uvedli, že se o oboru dozvěděli *od zaměstnavatele* (N=12). Na třetím místě uchazeči obou forem studia uvedli, že se o studiu dozvěděli *od aktuálně studujícího studenta či bývalého studenta oboru* (u bakalářského prezenčního studia N=15, u bakalářského kombinovaného studia N=7).

U prezenčního bakalářského studia uchazeči uváděli, že se dále dozvěděli o studiu z *reklamního banneru na webu Kampomaturitě* (N=13), z *tištěné inzerce* (N=7) a *od učitele ze střední školy* (N=5).

Uchazeči o **magisterské** studium získali první informace z *webových stránek 1. lékařské fakulty* (41 %, N=12), *od zaměstnavatele v práci* (35 %, N=10) a *od aktuálně studujícího studenta či bývalého studenta oboru* (24 %, N=7). U jednoho uchazeče se objevila odpověď, že se se o studiu dozvěděl z *časopisu Kam po maturitě* a naopak žádný uchazeč se o oboru nedozvěděl z *odborných časopisů typu Sociální práce*, kde byl umístěn propagační materiál.

4.4 Zájem o další studium

U **souboru A** nejčastěji uvedli uchazeči o **bakalářské** studium, že si podali další přihlášku na *jiný obor*, než byly dané možnosti (N=53), nicméně v této kategorii se vždy objevovaly odpovědi po třech jednotkách, např. 3 přihlášky na ergoterapii apod. Proto jako nejčastější odpověď je možné shrnout, že si uchazeči podali jen jednu přihlášku ke studiu právě na obor *adiktologie*, a to u obou forem bakalářského studia (20 % u bakalářského prezenčního studia, N=31, 72 % u kombinovaného bakalářského studia, N=84). Dále se studenti hlásili na *psychologii* (prezenční bakalářské studium, N=31, kombinované bakalářské studium, N=13) a *všeobecné lékařství, fyzioterapii, sociální práci a nutriční terapii*.

U **magisterského** studia si celkem 33 (66 %) respondentů podalo přihlášku pouze ke studiu *adiktologie*, dále na *jiný obor*, než byly uvedené možnosti (N=9), na *sociální práci* (N=4), *psychologii* (N=3) a *fyzioterapii* (N=3).

U **souboru B** nejčastěji uvedli uchazeči o **bakalářské** prezenční studium, že si podali další přihlášku na *přírodní vědy* (22 %, N=23), *psychologii* (18 %, N=19) a *pedagogiku* (15 %, N=16), *na další obory na 1. LF UK* (15 %, N=16) a na *jiná zdravotnická povolání* (15 %, N=16). Oproti tomu uchazeči o kombinované bakalářské studium si nejčastěji podali jen jednu přihlášku právě na obor *adiktologie* (61 %, N=39). Dále na *pedagogiku* (N=6), *sociální práci* (N=6) a *psychologii* (N=4).

U **magisterského** studia si celkem 29 (78 %) respondentů podalo přihlášku pouze ke studiu *adiktologie*, dále *pedago-*

giku (N=3), po jednom respondentovi na *jiná zdravotnická povolání a farmacie*. Dále si podali respondenti další přihlášky na *všeobecnou sestru* (N=9), na *sociální práci* (N=4), *psychologii* (N=3) a *fyzioterapii, sociální práci a humanitní a společenské vědy*.

4.5 Motivace studovat adiktologii

U **souboru A** jako nejčastější motivační faktor u všech forem studia respondenti uváděli *charakteristiku oboru, který slučuje psychologii a medicínu, samostatný zájem o psychologii a zkušenost s osobou blízkou* (tabulka 1).

U **souboru B** jako nejčastější motivační faktor respondenti **bakalářského** oboru uváděli *samostatný zájem o psychologii*, na druhém místě zaujala *charakteristika oboru slučující psychologii a medicínu* a dále uchazeči uvedli, že je obor zaujal, protože mají *chuť pracovat s lidmi* (tabulka 2).

4.6 Představa uchazeče o uplatnění absolventa

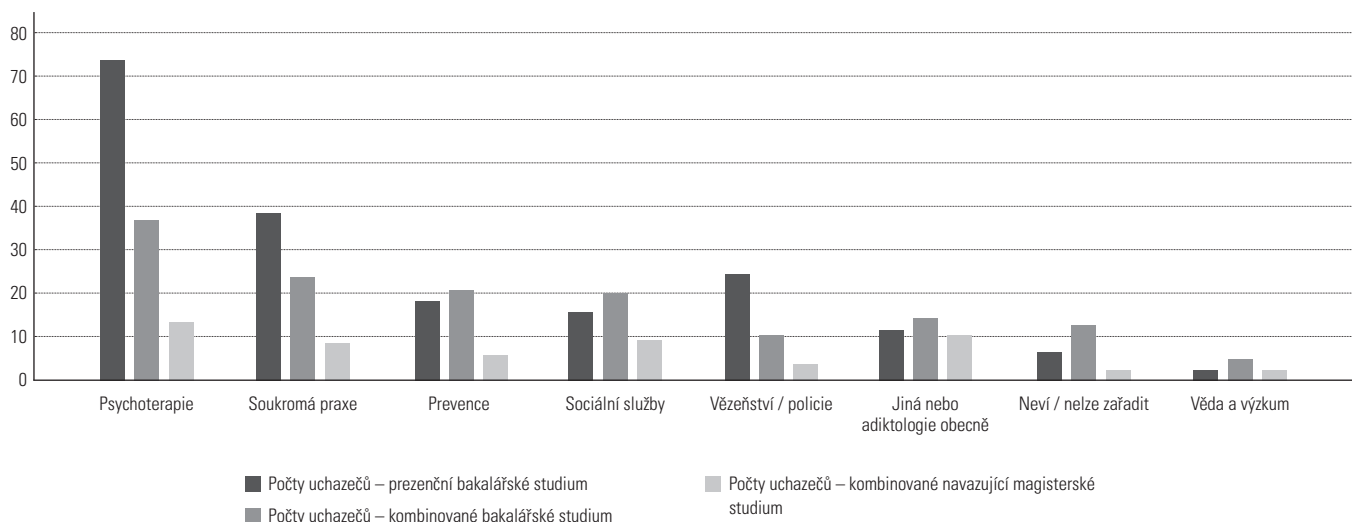
U **souboru A** je nejčastější představou o uplatnění u uchazečů o **bakalářské** studium *provádění psychoterapie* (48 %, N=74 u prezenčního studia a 31 %, N=37 u kombinovaného studia), dále možnost *provázet soukromou*

	Prezenční bakalářské studium	Kombinované bakalářské studium	Kombinované navazující magisterské studium
Chci pomáhat	60	23	4
Nezařaditelné	38	30	19
Zájem o obor – atraktivita oboru	37	25	9
Téma drog a závislosti	21	12	4
Titul a zvýšení kvalifikace	2	14	9
Psychologie	16	7	2
Pracuji v oboru	0	10	4
Vlastní zkušenost	1	10	1
Zkušenost z rodiny či od blízkých	7	3	2
Medicína a zdravotnictví	5	6	1
Sociální oblast	0	1	1
Idea či doporučení od rodiny	1	0	0

Tabulka 1 | Motivační faktory ovlivňující rozhodnutí uchazečů studovat adiktologii pro soubor A (n=319), hodnoty jsou uvedeny v absolutních číslech

	Prezenční bakalářské studium	Kombinované bakalářské studium	Kombinované navazující magisterské studium
Zájem o psychologii	71	39	18
Kombinace oboru slučující psychologii a medicínu	60	41	17
Chci pracovat s lidmi	53	38	14
Zájem o zdravotnictví	53	32	15
Zkušenosti s blízkou osobou užívající návykové látky/léčba v této oblasti	37	30	12
Tento obor je možné studovat jen na této VŠ	38	26	13
Zájem o medicínu	41	21	11
Tuto VŠ považuji za prestižní	31	23	10
Osobní zkušenost s užíváním návykových látek	24	22	4
Umístění a lokace VŠ	16	4	7
V oboru pracuji	1	14	10
Idea či doporučení od rodiny	9	2	1
Jiný důvod	2	3	2

Tabulka 2 | Motivační faktory ovlivňující rozhodnutí uchazečů studovat adiktologii pro soubor B (n=204), hodnoty jsou uvedeny v absolutních číslech

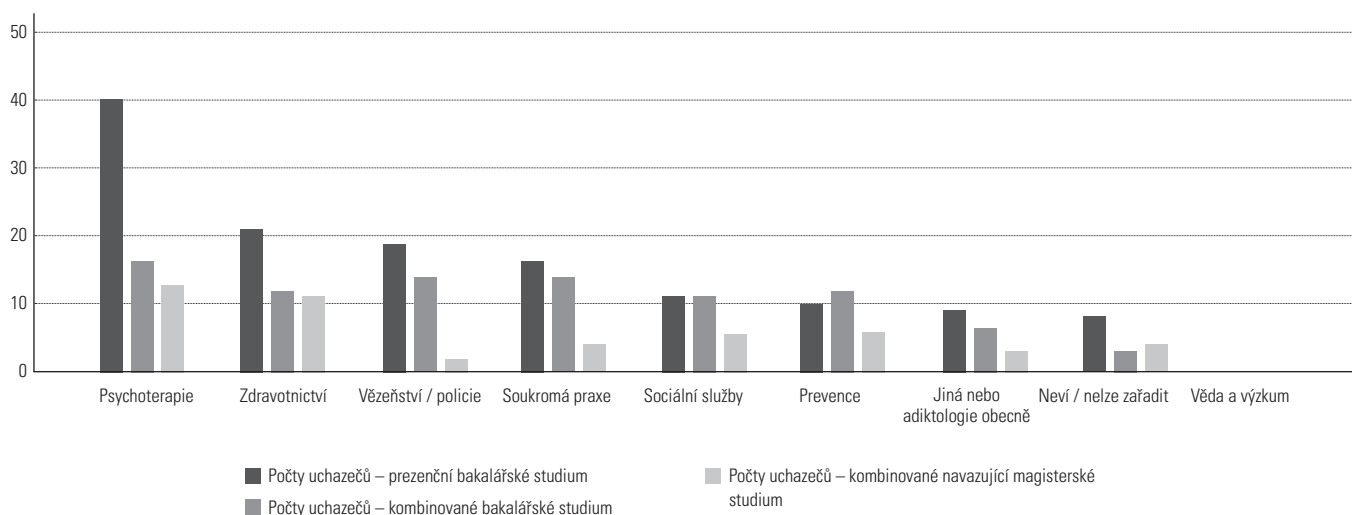
Graf 3 | Charakteristiky souboru A (n=319): uplatnění uchazečů v oboru, tedy kde se uchazeči o studium pro rok 2020/2021 vidí po ukončení studia, hodnoty jsou uvedeny v absolutních číslech

praxi (N=39 u prezenčního studia a N=24 u kombinovaného studia) a *být zdravotníkem* (N=28 u prezenčního studia, N=18 u uchazečů o kombinované studium). Ve *vězeňství* by rádo pracovalo 25 respondentů z prezenčního bakalářského studia a 11 z kombinovaného bakalářského studia. Dále v *prevenci* se vidí 19 uchazečů z bakalářského prezenčního studia, 21 z kombinovaného studia. Uchazeči uváděli možnost pracovat v *sociálních službách* (u bakalářského denního studia N=16, N=20 u uchazečů u bakalářského kombinovaného bakalářského studia). Odpověď *nevím* uvedlo 20 respondentů (u bakalářského prezenčního studia N=7, u bakalářského kombinovaného studia N=13), ve *vědě a výzkumu* by chtělo pracovat 7 uchazečů (u bakalářského prezenčního studia N=2, u bakalářského kombinovaného studia N=5).

Nejvíce uchazečů o **magisterské** studium uvedlo *provádět psychoterapii* (28 %, N=14), dále *pracovat ve zdravotnictví* (N=12), práci v *sociálních službách* (N=10), *provázovat*

soukromou praxi (N=9), 6 respondentů by chtělo pracovat v *prevenci*, 4 ve *vězeňství*, 2 ve *výzkumu* (graf 3).

U souboru B je nejčastější představou o uplatnění u uchazečů **bakalářského** studia *provádět psychoterapii* (N=56, 40 % u bakalářského prezenčního studia, N=40, 25 % u kombinovaného bakalářského studia, N=16), dále *být zdravotníkem* by chtělo 33 respondentů (20 % u prezenčního bakalářského prezenčního studia, N=21, 19 % u bakalářského kombinovaného studia, N=12) a ve *vězeňství* by chtělo pracovat 33 respondentů (u prezenčního bakalářského prezenčního studia N=19, u bakalářského kombinovaného studia N=14). *Provozovat soukromou praxi* by chtělo 29 respondentů (N=16 u bakalářského prezenčního studia a N=14 u kombinovaného studia), *být zdravotníkem* (N=21 u prezenčního studia, N=12 u uchazečů o bakalářské kombinované studium). Uchazeči uváděli možnost pracovat v *sociálních službách* v počtu 22 (u bakalářského prezenčního studia N=11, u bakalářského

Graf 4 | Charakteristiky souboru B (n=204): uplatnění uchazečů v oboru, tedy kde se uchazeči o studium pro rok 2021/2022 vidí po ukončení studia, hodnoty jsou uvedeny v absolutních číslech

kombinovaného studia N=11) a v *prevenci* ve stejném počtu 22 respondentů (u bakalářského prezenčního studia N=10, u bakalářského kombinovaného studia N=12). Odpověď *nevím* uvedlo 11 respondentů, *ve vědě a výzkumu* by nechtěl pracovat ani jeden uchazeč.

Nejvíce uchazečů o **magisterské** studium uvedlo *provádět psychoterapii* (35 %, N=13), dále *být ve zdravotnictví* (30 %, N=11), práci v *sociálních službách* (16 %, N=6) a v *prevenci* (N=6), *provázet soukromou praxi* (N=4), 4 respondenti *nevěděli*, 3 respondenti chtějí *pracovat v adiktologii obecně* a 2 *ve vězeňství* (graf 4).

5 DISKUSE A ZÁVĚR

Cílem studie bylo zmapování charakteristik a představ uchazečů o studijní obor adiktologie v průběhu dvou akademických roků a vyhodnocení změn profilu uchazeče v roce 2020/2021 a 2021/2022.

5.1 Shnutí hlavních výsledků diskuse

Studie se zaměřila na zjištění typických charakteristik o uchazečích – mapování vzdělání uchazečů o studium, odkud uchazeči pocházejí, odkud získali informace o možnosti studovat obor adiktologie, zda mají zájem studovat ještě i jiný obor, jaká je jejich motivace studovat obor adiktologii a jakou mají představu o svém uplatnění v oboru. Z výsledků vychází, že typickým uchazečem je žena ve věku do 30 let, která vystudovala gymnázium a nejčastěji pochází z Prahy či Středočeského kraje. O studiu adiktologie se tato žena dozvěděla z webových stránek fakulty u bakalářského typu studia, u magisterského nejčastěji od stávajícího studenta či absolventa oboru. Na oboru ji láká nejvíce kombinace oboru slučujícího psychologii a medicínu a ráda by pomáhala lidem. Tato žena v kombinované formě studia si podala přihlášku jen na obor adiktologie, v prezenční formě studia si dala přihlášku na psychologii či na další zdravotnické obory. V praxi by pak chtěla provádět psychoterapii.

5.2 Diskuse

Světová zdravotnická organizace (WHO) uvádí (2021), že kontinuálně nedostatečné investice do vzdělávání a odborné přípravy zdravotnických pracovníků v některých zemích přispívají k trvalému nedostatku zdravotníků. Problém se týká i ČR, kdy se zde projevuje nedostatek zdravotníků a konkrétně i adiktologů. Toto potvrzuje i průzkum Pavlovské (2018) o pracovní uplatnitelnosti absolventů.

WHO (2010) uvádí, že je globálně dlouhodobý problém s rozmisťováním zdravotnických pracovníků do venkovských, odlehlých a nedostatečně obsluhovaných oblastí, z čehož se dá usuzovat, že také nejvíce zdravotníků bude ve velkých městech. Dá se předpokládat, že pokud je uchazeč z velkého města, pravděpodobně tam po studiu i zůstane

v praxi. Výsledek dotazníku ukazuje, že nejvíce uchazečů o obor adiktologie je z Prahy a Středočeského kraje, zrovna tak jako z výsledku studie Svěčené et al. (2020).

Dá se proto usuzovat, že pokud je vůle a snaha navýšit počty zdravotníků-adiktologů v periferních oblastech, měly by být politické strategie zaměřeny na propagaci uchazečů z periferních oblastí, malých měst a vesnic. V současné době dle Pavlovské (2018) se jednotlivá zařízení v periferních oblastech ČR snaží motivovat absolventy studia oboru adiktologie vyššími platy a dalšími benefity.

Uchazeči o bakalářské prezenční studium se hlásili nejvíce z gymnázií, oproti kombinovanému studiu, kam se hlásili nejvíce z jiných středních škol. Uchazeči o magisterské studium se hlásili z bakalářského programu. Nejvíce uváděnou propagační platformou byly weby. Uchazeči o magisterské studium měli zkušenost z praxe, proto se nabízí jako vhodné místo distribuovat propagační materiál ve službách a na zaměstnavatele. Také tištěná inzerce a bannery na webech kmpomaturite.cz apod. mají smysl u zaměření se zejména na uchazeče z řad studentů středních škol

Zahraniční studie ukazují, že se digitální marketing u vysokých škol v posledních letech rozrůstá. Dokonce se odlišuje marketing pro mobilní zařízení, kdy přibližně 50 % zobrazení webových stránek na internetu pochází z mobilních zařízení. To je důvod, proč se většina vzdělávacích institucí nyní snaží zacílit své marketingové kampaně na mobilní publikum. Odhaduje se, že hlavní podíl této populace budou tvořit studenti ve věku 18–25 let. Více než dvě třetiny studentů také uvedly, že upřednostňují dostávat mobilní zprávy pro jakékoli aktualizace nebo připomenutí, což je zásadní informace pro potenciální propagaci studia (Kusuwamati, 2019).

Toto potvrzují výsledky tohoto výzkumu, kdy budoucí studenti o obor adiktologie se o studiu nejčastěji dozvěděli z webových stránek fakulty, a to u všech forem studia a u obou souborů, s výjimkou magisterského studia pro rok 2020/2021. Zde však informace z webu jsou na druhém místě a rozdíl činí jen 1 uchazeč. Výsledky z předchozích let ukazují na získání prvních informací o studiu u všech forem studia z webových stránek fakulty (Svěčená et al., 2020). Je však klíčové podotknout, že prostřednictvím webové stránky fakulty se podává přihláška ke studiu, proto není pro uchazeče možnost návštěvy webu vynechat. Přestože tištěná periodika jsou druhým nejčastějším reklamním prostředkem (Vojtěchovská, 2006), tak z výsledků tohoto výzkumu i výzkumu minulých let (Svěčená et al., 2020) se objevují až na posledních místech oproti náhledu na webové stránky či sociální sítě. Fakt, že se objevuje i rozdíl mezi uchazeči o studium bakalářského studia prezenční a kombinované formy, kdy uchazeči o prezenční formu řadí na druhá místa jako zdroj informací o studiu rodinu, zatímco uchazeči o kombinovanou formu zaměstnavatele, ukazuje, že je nezbytné propagaci zaměřovat na různá média i podle druhu studia, kam se uchazeč hlásí. Rozdíly se objevují

i u magisterské formy studia mezi soubory A a B, kdy se u souboru A uchazeči dovídají o studiu od jiného studenta a teprve následně z webu fakulty oproti souboru B, kdy se dozvídají o studiu nejprve z webu fakulty a následně buď od zaměstnavatele, či jiného studenta. Nicméně tyto rozdíly se objevují v jednotkách a oba motivační faktory jsou na předních místech.

Z výsledků studie je patrné, že nejmotivovanější studenti jsou u kombinovaných forem studia, kdy si podali přihlášku jen na obor adiktologie. Uchazeči o prezenční formu studia si pak dali přihlášku i na obory psychologie a další zdravotnické obory či přírodní vědy, což by mohlo souviset s motivačním faktorem, který se objevuje dále ve výsledcích, a to, že na oboru uchazečům imponuje nejvíce právě psychologie a případně kombinace psychologie a medicíny, případně to, že se chtějí stát zdravotníkem. Toto by mohlo souviset s tím, že na kombinované formy studia přicházejí uchazeči o studium z praxe.

Právě obor adiktologie propojuje různé složky zdravotnictví a psychologie (Pavlovská, 2018).

U obou souborů se po uvedení motivačních faktorů, že obor slučuje psychologii a medicínu, objevují faktory jako zkušenost v oboru s osobou blízkou a vlastní zkušenost z léčby. U kombinovaných oborů, ať už v bakalářské či magisterské podobě, se objevuje až na posledních místech – tedy minimálně, práce v oboru a také motivace od rodiny. Naopak tomu je u denní formy bakalářského studia.

V obou sledovaných letech je jedním z hlavních faktorů zájmu o studium kombinace psychologických a medicínských předmětů. U zájemců o kombinovanou formu studia (bakalářský i magisterský stupeň) se velmi minimálně objevuje jako motivační faktor zkušenost s osobou blízkou oproti zájemcům o prezenční bakalářské studium. Tyto výsledky jsou srovnatelné i s výsledky studie z minulých let (Svěčená et al., 2020).

Na výsledcích se ukazuje, jak se postupně během let mění představa uchazeče o svém uplatnění, kdy v souboru pro rok 2020/2021 pro uchazeče krom představy provádět psychoterapii byla lákavá představa i soukromé praxe, a to hlavně pro bakalářské obory. Nicméně u souboru pro rok 2021/2021 je tato představa až na čtvrtém místě, kdy na předních příčkách jsou spíše provádět psychoterapii a krom práce ve zdravotnictví i práci ve vězeňství či u policie. Naopak tomu bylo u výsledků studií z předchozích let (studie zaměřená na uchazeče pro rok 2019/2020), kdy představa soukromé praxe byla na předních pozicích hned za možností provádět psychoterapii (Svěčená et al., 2020). Tento fakt může ukazovat mimo jiné na uvědomění si důležitosti zdravotnických profesí.

K nejvýraznější změně došlo u magisterského studia, kde chtějí uchazeči na prvním místě provádět psychoterapii a na druhém být zdravotníky. V předchozích letech tato představa byla odlišná, kdy uchazeči o magisterské studium vnímali obor spíše jako sociální, nikoli jako zdravot-

nický (Svěčená et al., 2020). Dá se říci, že většina uchazečů tedy vnímá obor na prvním místě jako zdravotnickou disciplínu. K tomuto vývoji mohla přispět lepší informovanost o oboru, kdy současní studenti jsou zejména gymnazisti, nikoliv lidé z praxe jako v předchozích letech, kterým nešlo o to být zdravotníkem a mít specifické vzdělání. Toto může být také dáno lepším promováním oboru do zdravotnictví v rámci bakalářského studia, kdy Blazhevich et al. (2020) uvádějí, že rozhodnutí pokračovat ve vzdělávání může být ovlivněno včasným informováním a motivací studentů o možnostech kariéry pro absolventy s různou kvalifikací.

5.3 Přínosy a limity práce

V této studii se podařilo sesbírat data od vysokého počtu respondentů. Sesbíraná data přispějí k reálnému zaměření propagace studia v dalších letech. Na výzkumu spolupracoval multioborový tým, což mohlo pomoci přinést různé pohledy na danou problematiku.

Při zpracovávání dotazníku se ukázalo, že některé otázky byly uchazeči nesprávně pochopeny i přes jinou formulaci oproti předchozím roků. Např. u otázky na studium někteří uchazeči z magisterského studia vyplňovali i střední školu, vyplňovali tedy veškeré studium, nikoli nejvyšší dosažené studium, a to i přesto, že slovo nejvyšší bylo v textu zvýrazněno.

Vzhledem k možnosti uchazečů podat si přihlášku ke studiu na více forem jednoho programu (tj. prezenční a kombinovanou) nebylo možné rozlišit počet jedinečných respondentů, a tedy určit přesnou návratnost dotazníků.

5.4 Závěr

Je možné shrnout, že se povedlo zmapovat a ukázat v průběhu roků případné změny v profilu uchazeče o studium oboru adiktologie. Tak, jako v předchozí studii zaměřené na uchazeče pro rok 2019/2020, se jedná o ženu ve věku do 30 let, která nejčastěji pochází z Prahy či Středočeského kraje, o studiu adiktologie se dozvěděla z webových stránek fakulty, na oboru ji láká nejvíce kombinace oboru slučujícího psychologii a medicínu a ráda by pomáhala lidem.

Získané výsledky budou následně využity k efektivnímu zaměření propagace oboru, osvěta bude zaměřena především na tvorbu sloganů, které budou provázet sociální síť a webová rozhraní. Ukazuje se, že současní uchazeči o studium hledají nejvíce informací právě na sociálních sítích a webu. Dále kromě zacílení propagace na střední školy (gymnázia) by mohla být u mladých absolventů střední školy efektivní propagace zaměřená na jejich rodinné příslušníky oproti uchazečům o navazující magisterské studium, kdy se ukazuje, že je dobré propagovat obor i na adiktologických pracovištích, protože velmi často mají uchazeči osobní zkušenost v oboru nebo se o obo-

ru dozvěděli od kolegů na pracovišti. Naopak se ukazuje, že investice do odborných tištěných periodik není příliš efektivní u kombinované formy studia.

Role autorů | První, druhý a čtvrtý autor tvořili článek a tito autoři pracovali na sběru dat, spolupracovali na revizích článku, třetí autor přispěl do článku se statistickým zpracováním dat. Všichni autoři spolupracovali na tvorbě článku, korekturách a schválili finální podobu textu.

Konflikt zájmů | Bez konfliktu zájmů.

LITERATURA / REFERENCES

1. LÉKAŘSKÁ FAKULTA UNIVERZITY KARLOVY. *Výroční zpráva za rok 2020*, 1. lékařská fakulta Univerzita Karlova. 2020. [cit. 2021-10-3]. Dostupné z: <https://www.lf1.cuni.cz/file/93716/vz-ceska-2020-tisk-final-web.pdf>.
- ALBAUM, Lauren. *Exploring the relationship between pre-medical student motivation and academic performance: Strategies to improve student succes*. Graduate theses and dissertation. USA. 2020. University of South Florida.
- BLAZHEVICH, Lubov Evgenevna, K. A. NIKITINA, Olga RODIONOVA et al. Students motivation in higher vocational education system: Petrozavodsk State University. *Utopia y Praxis Latinoamericana*. 2020. [cit. 2021-11-15] 25(12) ISSN 1315-5216, Dostupné také z: <https://www.redalyc.org/journal/279/27965040012/27965040012.pdf>.
- ČESKO. Zákon č. 96 ze dne 4. února 2004 o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních). In: Sběrka zákonů České republiky. 2004. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidí.cz/cs/2004-96>.
- FIDESOVÁ, Hana. Aktuální adiktologická problematika z pohledu právníka. *Psychiatrie pro praxi*. 2013, **14**(4), 183–185. ISSN 1213-0508.
- HAUCK, Marion Christina. Dynamis eis soterian investigating the semantic background of a New Testament Syntagma. *Novum Testamentum*. 2019. [cit. 2021-12-10] 61, 3,227-252. ISSN 0048-1009 Dostupné také z: https://brill.com/view/journals/nt/61/3/article-p227_1.xml.
- KUSUMAWATI, Andriani. Impact of digital marketing on student decision-making process of higher education institution: A case of Indonesia. *Journal of e-Learning and Higher Education*. 2019. [cit. 2021-12-28] Article ID 267057, DOI: 10.5171/2019.267057 Dostupné také z: <https://ibimapublishing.com/articles/JELHE/2019/267057/>.
- MCMANUS Ian Chrispopher, Gill LIVINGSTONE, Cornelius KATONA. The attraction of medicine: The generic motivations of medical. School applicants in relation to demography, personality and achievement. *B.M.C. Medical Education*. 2006; [cit. 2021-10-10] 6(1), 11. DOI:10.1186/1472-6920-6-11 Dostupné také z: https://www.researchgate.net/publication/7273709_The_attractions_of_medicine_The_generic_motivations_of_medical_school_applicants_in_relation_to_demography_personality_and_achievement.
- MIOVSKÝ, Michal, Roman GABRHELÍK, Jiří LIBRA, et. al. Pražský komprehenzivní model akademických studijních programů oboru adiktologie. *Adiktologie journal*, 2016; **16**(2), 36–49. ISSN 1213-3841.
- MIOVSKÝ, Michal, Kamil KALINA, Jiří LIBRA, et. al. Education in addictology in the Czech Republic: the scope and role of the proposed systém. Rámcová koncepce vzdělávání v oboru adiktologie v České republice. *Adiktologie*, 2014; **14**(3), 310–328. ISSN 1213-3841.
- MIOVSKÝ, Michal, Jiří LIBRA, Anna VOLFOVÁ et. al. Vznik, vývoj a současné ukotvení zdravotnické profese adiktologa v České republice v širším kontextu vývoje oboru adiktologie. *Profese online*, 2021; **14**(1), 92–101. ISSN 1803-4330 DOI: 10.5507/pol.2021.003.
- PAVLOVSKÁ, Amálie. Analýza studijního programu adiktologie a charakteristik jeho absolventů v kontextu vývoje oboru adiktologie. [Study programme addictology and its graduates' characteristics analysis in the context of the field addictology development]. Dizertační práce (Ph.D.). Praha. 2018. Univerzita Karlova, 1. lékařská fakulta, Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze.
- PAVLOVSKÁ, Amálie, MIOVSKÝ, Michal, VACEK, Jaroslav. Kde má adiktolog v ČR své místo na trhu práce? Výzkum pracovní uplatnitelnosti z pohledu absolventů studijních programů adiktologie. *Adiktologie v preventivní a léčebné praxi*. 2018, **1**(3), 120–127. ISSN 2570-8120.
- PAVLOVSKÁ, Amálie, VONDROVÁ, Anna, Kateřina SVĚČENÁ et. al. Adiktologie není egyptologie. *AT konference 2019*. aktivní příspěvek 6. 6. 2019.
- SVĚČENÁ, Kateřina, Anna VOLFOVÁ, Jaroslav VACEK, Amálie LOSOSOVÁ. Profil uchazečů o studijní obor adiktologie v roce 2019/2020. *Adiktologie v preventivní a léčebné praxi*. 2020; **3**(2), 78–87.
- UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE. Univerzita Karlova. Praha. Univerzita Karlova v Praze. 2014. [cit. 2021-10-11] ISBN 978-80-87489-10-9. Dostupné také z: https://cuni.cz/UK-4050-version1-image_brozura_cz_zjen_2014_fin.pdf.
- VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. Několik důvodů, proč se vyplatí inzerovat v tisku. *Hospodářské noviny*. 2006. [cit. 2021-12-12] Dostupné také z: <https://hn.cz/c1-18530510-nekolik-duvodu-proc-se-vyplati-inzerovat-v-tisku>.
- WORLD HEALTH ORGANISATION. Increasing acces to health workers in remote and rural areas trough improved retention. Global policy recomendation. 2010. ISBN 978-92-4-156401-4 [cit. 2021-12-12] Dostupné také z: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44369/9789241564014_eng.pdf;jsessionid=6E2988E90895C2781C35686F8A916334?sequence=1.
- WORLD HEALTH ORGANISATION. Working together for health. The World Health Report, 2006. ISBN 978-92-4-156317-8 [cit. 2021-12-7] Dostupné také z: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/43432/9241563176_eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
- WORLD HEALTH ORGANISATION. The health workforce: WHO; 2021 [Internet]. 2021. [cit. 2021-10-12] Dostupné z: https://www.who.int/health-topics/health-workforce#tab=tab_1.
- WILKINS, Stephen, M. Stephens BALAKRISHNAN, Jeroen HUISMAN. Student choice in higher education: Motivations for choosing to study at an international branch campus. *Journal of Studies in International Education*. 2011. [cit. 2021-12-1]. **16**(5): 413–33. doi:10.1177/1028315311429002 Dostupné také z: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1028315311429002>.